

Številka: Up-1099/18-32

Datum: 12. 9. 2019

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi A. B., C., ki jo zastopa Velimir Cugmas, odvetnik v Slovenskih Konjicah, na seji 12. septembra 2019

odločilo:

1. Sodba Upravnega sodišča, Oddelka v Mariboru, št. II U 143/2016 z dne 10. 1. 2018 se razveljavi in zadeva se vrne Upravnemu sodišču, Oddelku v Mariboru, v novo odločanje.

2. Pritožnica sama nosi svoje stroške postopka z ustavno pritožbo.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Pritožnica izpodbija sodbo Upravnega sodišča, s katero je bila zavrnjena njena tožba zoper odločbo Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Z odločbo so bile zavrnjene njene vloge za pridobitev dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti za mladoletna vnuka. Upravno sodišče je na podlagi izvedenega dokaznega postopka (izvida in mnenja izvedenca kliničnega psihologa mag. Draga Tacola, zaslišanja pritožnice in skrbnice, listin upravnega in sodnega spisa ter izvedenskega mnenja, pridobljenega v nepravdnem postopku št. N 168/2016) presodilo, da pritožnično izvajanje rejništva ne bi bilo v korist otrok. Kot je ugotovilo sodišče prve stopnje, vsak od otrok kaže svoje kognitivne, čustvene in vedenjske posebnosti, ki so deloma posledica razvojnih primanjkljajev (zlasti pri starejšem otroku), deloma pa imajo svoj vzrok v neugodnih pogojih v njunem odraščanju pred družinsko tragedijo in po njej. Zaradi navedenih posebnosti naj bi bila otroka zahtevna za vzgojo, to pa naj bi bilo pričakovati tudi še naprej v njunem odraščanju in razvoju. Po drugi strani je sodišče pri pritožnici ugotovilo določene šibkosti, posebnosti in primanjkljaje, ki naj bi kazali na podobo manj čvrste osebnostne zgradbe. Kot je pojasnilo sodišče prve stopnje, bo šlo pri rejništvu v obravnavanem primeru za daljše časovno obdobje, prav tako za zahtevno situacijo, zato

je prav vprašanje ustrezne vzgoje odločilno. Izrednega pomena naj bi bilo prepoznavanje osebnostnih, razvojnih primanjkljajev in odklonov ter ustrezno odzivanje v konkretnih življenjskih situacijah. Že izvedenec naj bi ugotovil, da otroka potrebujeta ustrezne spodbude, usmerjanje in nadzor. Take sposobnosti pa po oceni sodišča pri pritožnici niso bile ugotovljene, saj nima najboljšega uvida v težave in ovire v njenem razvoju, jih ne pozna in ne razume ali pa jih nezavedno zmanjšuje. Ker se v postopkih glede otrok zasleduje njihova največja korist, naj bi bilo tudi v tem postopku temeljno vodilo zagotoviti kakovostno izvajanje rejništva. Sodišče zato ni sledilo stališču pritožnice, da bi bila tudi "preprostejša vzgoja", ki jo je izvedenec zaznal pri njej, v konkretnem primeru v korist otrok. Sklicevalo se je tudi na ugotovitev izvedenca, da pritožnica tudi v dolgoročni perspektivi ne bi zmogla dovolj uspešno opravljati vzgojnega poslanstva.

2. Vrhovno sodišče je pritožničin predlog za dopustitev revizije zavrnilo.

3. Pritožnica zatrjuje kršitve pravic iz 14., 15., 22., 23., 34., 35., 53. in 56. člena Ustave. Zatrjuje tudi kršitev 5., 8. in 125. člena Ustave. Poleg tega zatrjuje kršitve 6., 8., 13., 14., 17. in 18. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – v nadaljevanju EKČP) ter 3., 5., 8., 12. in 16. člena Konvencije o otrokovih pravicah (Uradni list SFRJ – MP, št. 15/90; Akt o nostrifikaciji nasledstva glede konvencij Organizacije združenih narodov in konvencij, sprejetih v Mednarodni agenciji za atomsko energijo, Uradni list RS, št. 35/92, in MP, št. 9/92 – v nadaljevanju KOP). Zatrjuje, da v upravnem sporu ni bilo ustrezno ugotovljeno, kaj je največja korist otrok, saj naj sodišče ne bi pretreslo vseh pomembnih okoliščin, ki bi ta nedoločni pravni standard ustrezno zapolnile. Opozarja na neustrezno zastopanje otrok v upravnem postopku po skrbniku Centru za socialno delo Č. (v nadaljevanju CSD Č.), ki ga je dopustilo sodišče prve stopnje, kar naj bi bilo v nasprotju s 56. členom Ustave ter 3. in 12. členom KOP. Po mnenju pritožnice bi bilo zgolj s postavitvijo neodvisnega in nepristranskega skrbnika mogoče zagotoviti, da bi bile želje otrok izražene in da bi bila dejansko zasledovana njuna največja korist. Pritožnica sodišču prve stopnje tudi očita, da pred izdajo sodbe ni pridobilo mnenja mladoletnih otrok. Pri tem se sklicuje na KOP, ki postavlja pravico do izražanja lastnega mnenja med najpomembnejše otrokove pravice. Po mnenju pritožnice sta bila oba otroka glede na njuno čustveno in intelektualno razvitost mnenje zmožna izraziti, če ne neposredno, pa vsaj s konkludentnimi dejanji. Sodišče naj bi tudi prezrlo navedbo izvedenca v izvedenskem mnenju, da ostaja odprto vprašanje, ali je umik otrok iz travmatiziranega okolja res najboljša rešitev ter edino zagotovilo njunega nadaljnega zdravega razvoja in uspešnosti osebnotne prilagoditve. Izvedenec naj bi menil, da bi na to vprašanje najbolj kompetentno odgovoril izvedenec s področja otroške klinične psihologije. Po mnenju pritožnice gre za pomembno (odprto) vprašanje, na katero bi bilo treba zaradi zasledovanja največje otrokove koristi nujno odgovoriti. Sodišče naj ne bi zadostno ugotovilo, ali je v konkretnem primeru zadoščeno standardu največje koristi otrok, saj naj njune največje koristi vsebinsko ne bi konkretiziralo. Izpodbijana sodba naj bi bila tako rezultat subjektivnega določanja pomena največje otrokove koristi, ne da bi bili pri tem upoštevani stanje, potrebe, zaznave in želje otrok, razmere med starima staršema in vnukoma ipd. Glede na to pritožnica meni, da

izpodbijana sodba nima razlogov o odločilnih dejstvih, kar naj bi pomenilo kršitev njenih pravic iz 23. in 25. člena Ustave ter 6. člena EKČP.

4. Pritožnica poudarja, da sploh ni bilo razlogov za poseg države, ki jih določa tretji odstavek 56. člena Ustave. Sodišče prve stopnje naj bi pri odločanju prezrlo stališča Vrhovnega sodišča, sprejeta v sodbi in sklepu št. I Up 161/2016 z dne 19. 10. 2016, ki so po mnenju pritožnice pomembna za presojo obravnavane zadeve. Tu naj bi šlo zlasti za stališče Vrhovnega sodišča, po katerem imajo ob ustavnoskladni razlagi 7. in 14. člena Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 110/02, 109/12, 22/19 – v nadaljevanju ZIRD) v zvezi s 35. členom ZIRD pri odločanju pristojnih organov o izbiri rejnika za te otroke bližnji sorodniki ob pridobitvi dovoljenja za opravljanje rejniške dejavnosti prednost pred drugimi rejniki. Po njenem mnenju je sodišče prve stopnje z izpodbijano odločitvijo kršilo 8. člen EKČP in 5. člen KOP. Prav tako naj bi tako njej kot mladoletnima otrokoma kršilo tudi pravico do spoštovanja doma (36. člen Ustave), saj sta bila otroka proti svoji volji iztrgana iz njunega domačega okolja.

5. Pritožnica sodišču prve stopnje tudi očita, da je selektivno povzelo zgolj tiste ugotovitve izvedenca mag. Draga Tacola, ki so zanjo manj ugodne (in pridobljene z uporabo spornega psihodiagnostičnega sredstva), medtem ko izvedenčevih pozitivnih ocen glede pritožnice očitno ni upoštevalo. S tem naj bi bilo izkazano pristransko delovanje sodišča. Stališče sodišča, ki ni sledilo pritožničnemu mnenju, da bi bila tudi "preprostejša vzgoja", ki jo je zaznal izvedenec pri pritožnici, v konkretnem primeru otrokoma v korist, naj bi bilo neobrazloženo. Tudi ugotovitev sodišča, da je pritožnica na zaslišanju na glavni obravnavi delovala neprepričljivo in da je v glavnem sledila svojemu pooblaščenču, naj bi bila brez vsakršne podlage. Pritožnica Vrhovnemu sodišču očita, da je s pavšalno zavrnitvijo predloga za dopustitev revizije kršilo njene pravice iz 14., 22., 23. in 53. člena Ustave ter 6., 8. in 13. člena EKČP. Predlaga tako razveljavitev sklepa Vrhovnega sodišča kot tudi sodbe Upravnega sodišča, z napotilom, naj sodišče ponovno odloči o njenem zahtevku za izdajo dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti ob upoštevanju stališč Ustavnega sodišča.

6. Ustavno sodišče je s sklepom senata št. Up-1099/18 z dne 3. 12. 2018 ustavno pritožbo zoper sodbo Upravnega sodišča sprejelo v obravnavo, ustavne pritožbe zoper sklep Vrhovnega sodišča pa ni sprejelo. V skladu s prvim odstavkom 56. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) je o sprejemu ustavne pritožbe obvestilo Upravno sodišče ter Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. O sprejemu je obvestilo tudi CSD Č.

7. Ustavno sodišče je s sklepom št. Up-1099/18 z dne 23. 5. 2019 mladoletnima otrokoma postavilo kolizijskega skrbnika zaradi zagotovitve njune pravice do izjave v postopku z ustavno pritožbo. Kolizijski skrbnik je v vlogi z dne 8. 7. 2019 podal izjavo. Meni, da Upravno sodišče ni kršilo vseh ustavnih in konvencijskih pravic, ki jih zatrjuje pritožnica. Poudarja, da morajo v skladu s 5.a členom Zakona o zakonski zvezi in

družinskih razmerjih (Uradni list RS, št. 69/04 – uradno prečiščeno besedilo – v nadaljevanju ZZZDR), ki je veljal v času izdaje izpodbijane sodbe, državni organi v vseh dejavnostih in postopkih v zvezi z otrokom skrbeti za otrokovo korist. Sodišče v skladu z drugim odstavkom 20. člena Zakona o upravnem sporu (Uradni list RS, št. 105/06, 62/10 in 109/12 – ZUS-1) ni vezano na dokazne predloge strank in lahko izvede vse dokaze, za katere meni, da bodo prispevali k razjasnitvi zadeve ter k zakoniti in pravilni odločitvi. Upravno sodišče je tako po mnenju kolizijskega skrbnika imelo ustrezno zakonsko podlago za izvajanje dokazov, s katerimi bi razjasnilo dejansko stanje in delovalo v korist otrok, čeprav je ocenilo, da dokazni predlogi pritožnice niso ustrezno substancirani. Enako velja tudi za pridobitev mnenja otrok. Utemeljitev sodišča, da otroka glede na svojo starost in zrelost nista sposobna izraziti svojega mnenja in da prav tako ne bi mogla izraziti mnenja glede rejništva, saj predhodno nimata lastnega izkustva o tem, je po mnenju kolizijskega skrbnika napačno. Po njegovem mnenju za pridobitev relevantnega mnenja otrok ni potrebno, da imata otroka predhodno izkušnjo z rejništvom in da poznata pomen navedenega instituta, temveč zadostuje, da imata tako izkušnje glede življenja pri rejnikih kot izkušnje z življenjem pri starih starših. Sodišče tudi nima potrebnega znanja, da bi pavšalno ocenilo, da otroka nista bila sposobna izraziti svojega mnenja (v času izdaje izpodbijane sodbe sta bila stara skoraj 8 oziroma 5 let). Sodišče bi ravnalo pravilno, če bi o sposobnosti otrok za podajo ustreznega mnenja poizvedelo pri CSD Č. ali to nalogo poverilo postavljenemu izvedencu klinične psihologije. Vendar omenjena pomanjkljivost po mnenju kolizijskega skrbnika ni vplivala na pravilnost izpodbijane sodne odločbe in ni povzročila kršitve pritožnične pravice do sodnega varstva ter pravic otrok, varovanih v 53. in 56. členu Ustave. Kolizijski skrbnik tudi meni, da zaslišanje prič, ki jih je predlagala pritožnica, ni bilo potrebno, saj njihove izpovedbe ne bi mogle pretehtati strokovnega mnenja treh izvedencev, ki so se za potrebe izdelave mnenja seznanili tudi z informacijami, ki so jih posredovale predlagane priče. Zato po njegovem mnenju ni prišlo do kršitve pritožnične pravice do izjave (22. člen Ustave). Kljub izčrpnosti izvedenskega mnenja, na katero je Upravno sodišče oprlo svojo odločitev, pa ima kolizijski skrbnik pomisleke, ali je sodišče ravnalo v skladu s pritožnično pravico do sodnega varstva in v skladu s koristjo otrok, ker v postopku odločanja o primernosti pritožnice za rejnico ni postavilo izvedenca pedopsihiatrične stroke, ki bi se opredelil do pritožničnih kompetenc za opravljanje rejništva nad vnukoma ter ocenil nadaljnji razvoj mladoletnih otrok in njune potrebe v prihodnosti. Kolizijski skrbnik opozarja, da se je sam izvedenec mag. Drago Tacol v svojem mnenju na str. 33 vprašal, "ali domače družinsko ozračje pri babici in dedku ter navezanost nanju dečkoma res nista zagotavljala dovolj dobrih pogojev za spoprijemanje s posledicami psihične travme", in pustil odprto vprašanje, "ali je umik otrok iz travmatiziranega okolja [...] res najboljša rešitev in edino zagotovilo njenega nadaljnjega zdravega razvoja in uspešne osebne prilagoditve", ter dodal, da bi na ti dve vprašanji najbolj kompetentno odgovoril izvedenec s področja otroške klinične psihologije. Kolizijski skrbnik še opozarja, da je bilo izvedensko mnenje iz nepravdnega postopka št. N 168/2016, na katero je Upravno sodišče prav tako oprlo izpodbijano odločitev, izdelano decembra 2016, zaradi časovne oddaljenosti pa so se lahko razmere na strani dečkov in pritožnice že bistveno spremenile. V nepravdnem postopku postavljeni izvedenki sta pregledali pritožnico in njena vnuka relativno kmalu po tragični

smrti pritožničine hčere, izpodbijana sodba Upravnega sodišča pa je bila izdana januarja 2018, torej več kot dve leti po smrti matere otrok. V tem času bi otroka v določeni meri že lahko predelala travmatično izkušnjo izgube matere in dejstvo, da ji je življenje vzel njen oče. Prav tako je verjetno, da se pritožnica z izgubo hčere dobri dve leti po njeni smrti spopada drugače kot v letu 2016. Navedeno vprašanje bi Upravno sodišče po mnenju kolizijskega skrbnika lahko razjasnilo s postavitvijo ustreznega izvedenca, ki bi dopolnil mnenje postavljenega kliničnega psihologa, pri tem pa bi se osredotočil na pritožničine kompetence za vzgojo lastnih vnukov, česar izvedenki v nepravdnem postopku nista storili, saj jima taka naloga ni bila poverjena. Kolizijski skrbnik tako meni, da bi bilo za zagotovitev pravice do družinskega življenja mladoletnih otrok (8. člen EKČP) treba razjasniti vprašanja, ki jih zastavlja v tej izjavi. Ne glede na končno odločitev o (ne)primernosti pritožnice za opravljanje rejniške dejavnosti je kolizijski skrbnik prepričan, da je zaradi varovanja koristi otrok treba slediti mnenju izvedenca mag. Draga Tacola glede stikov ter starima staršema omogočiti čim dejavnejšo vlogo v življenju njunih vnukov.

8. Izjavo kolizijskega skrbnika je Ustavno sodišče poslalo pritožnici, ki se je nanjo odzvala v vlogah z dne 16. 7. 2019 in z dne 26. 7. 2019. Pritožnica se strinja s stališčem kolizijskega skrbnika, da sodišče ni moglo samo presoditi zmožnosti otrok, da izrazita svoje mnenje, pa tudi, da glede na del izvedenskega mnenja mag. Draga Tacola, ki ga je izpostavil kolizijski skrbnik, na bistvena vprašanja ni odgovoril kompetenten izvedenec (tj. glede kompetenc pritožnice za opravljanje rejništva in možnosti razvoja otrok, če bi ji bila zaupana v rejništvo). Pritožnica tudi pritrjuje stališču kolizijskega skrbnika, da sodišče svoje odločitve ne bi smelo opreti na skoraj dve leti staro mnenje izvedenk iz drugega sodnega postopka. Sicer pritožnica vztraja pri svojih trditvah iz ustavne pritožbe.

9. Ustavno sodišče je z izjavo kolizijskega skrbnika seznanilo tudi Upravno sodišče, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter CSD Č.

10. V postopku odločanja o ustavni pritožbi je Ustavno sodišče vpogledalo v spis Upravnega sodišča, Oddelka v Mariboru, št. II U 143/2016.

B. – I.

11. Ker sta mladoletna otroka v upravnem sporu nastopala v vlogi stranke z interesom, jima je bilo treba tudi v postopku z ustavno pritožbo zagotoviti možnost sodelovanja. V upravnem sporu je bil za skrbnika mladoletnih otrok v sodnem postopku od 7. 4. 2017 dalje imenovan CSD Č. Ker je CSD Č. pred tem kot pristojni center glede na prebivališče otrok izvrševal oblastne naloge v zvezi s sprejetjem ukrepov za zavarovanje koristi mladoletnih otrok, poleg tega pa je v konkretnem postopku podal negativno mnenje o primernosti pritožnice za izvajanje rejništva za mladoletna otroka (pritožničina vnuka), je Ustavno sodišče presodilo, da je zaradi zagotavljanja predpostavke neodvisnosti in nepristranskosti zastopnika izkazana potreba, da otroka v postopku z ustavno pritožbo

zastopa posebni kolizijski skrbnik. S sklepom št. Up-1099/18 z dne 23. 5. 2019 je zato mladoletnima otrokoma postavilo kolizijskega skrbnika zaradi zagotovitve njune pravice do izjave v postopku z ustavno pritožbo.

B. – II.

12. V okviru zatrjevane kršitve pravice iz 22. člena Ustave pritožnica Upravnemu sodišču očita selektivno povzemanje le tistih ugotovitev izvedenca kliničnega psihologa mag. Draga Tacola, ki so zanjo manj ugodne (in pridobljene z uporabo spornega psihodiagnostičnega sredstva), medtem ko naj izvedenčevih pozitivnih ocen glede pritožnice očitno ne bi upoštevalo. Zlasti pa naj bi sodišče prezrlo navedbo izvedenca, ki je v pisnem mnenju pustil odprto vprašanje, ali je umik otrok iz travmatiziranega okolja res najboljša rešitev in edino zagotovilo njunega nadaljnjega zdravega razvoja in uspešnosti osebne prilagoditve, k temu pa dodal, da bi na to vprašanje najbolj kompetentno odgovoril izvedenec s področja otroške klinične psihologije. Po mnenju pritožnice gre za pomembno (odprto) vprašanje, na katero bi bilo treba zaradi zasledovanja največje otrokove koristi nujno odgovoriti. Glede na te trditve mora Ustavno sodišče preizkusiti, ali je Upravno sodišče pri izvedbi dokaza z izvedencem kliničnim psihologom ravnalo skladno z zahtevami iz 22. člena Ustave.

13. Odločilno merilo presoje sodišča v tej zadevi je otrokova korist. Gre za nedoločni pravni pojem, ki ga mora sodišče napolniti ob upoštevanju vsakokratnih okoliščin posamičnega primera. Pravni standard otrokove koristi sodišče praviloma napolnjuje s pomočjo sodnega izvedenca, čigar naloga je, da v mnenju izpostavi vse vidike, ki se nanašajo na otrokove koristi in ki bi sodišču lahko služili pri zapolnjevanju tega pravnega standarda. Tudi v obravnavani zadevi je Upravno sodišče za ugotavljanje koristi obeh mladoletnih otrok angažiralo izvedenca kliničnega psihologa mag. Draga Tacola. Izvedenec je podal pisno izvedensko mnenje z dne 29. 9. 2017. Kot izhaja iz izpodbijane sodbe, je pritožnica na pisno mnenje podala številne pripombe (v pripravljalni vlogi z dne 11. 10. 2017), izvedenec pa je na te pripombe odgovoril s pisno dopolnitvijo mnenja z dne 19. 11. 2017. Pritožnica je podala tudi predlog za zaslišanje izvedenca. Sodišče prve stopnje je ocenilo, da so pritožnične pripombe na izvid in mnenje izvedenca "pavšalne, nekonkretizirane". Presodilo je, da zaslišanje izvedenca ni potrebno, saj je "mnenje strokovno, popolno, jasno, ni samo s seboj v nasprotju, pripombe pritožnice pa so pavšalne in ne povzročajo dvoma o pravilnosti in popolnosti". Taka naj bi bila tudi ustaljena sodna praksa (na primer sodbe Vrhovnega sodišča št. II Ips 339/2014, št. III Ips 18/2012, št. VIII Ips 103/2014).

14. Ustavno sodišče je že v odločbi št. Up-39/95 z dne 16. 1. 1997 (OdlUS VI, 71) sprejelo stališče, da iz zahteve po enakem varstvu pravic strank v dokaznem postopku izhaja, da mora biti v dokaznem postopku zagotovljena enakopravnost strank, da ima stranka pravico predlagati dokaze ter se izjaviti o dokaznih predlogih nasprotne stranke, biti navzoča ob izvajanju dokazov, postavljati vprašanja pričam in izvedencem ter se

izjaviti o rezultatih dokazovanja. V zvezi z izvedenskim dokazom je Ustavno sodišče v navedeni odločbi sprejelo še stališče, da ustavni zahtevi po spoštovanju načela kontradiktornosti sledi tudi zakonska ureditev, po kateri mora izvedenec praviloma podati svoj izvid in mnenje ustno na obravnavi ter ju tudi obrazložiti, stranke pa imajo pravico izvedencu postavljati vprašanja (glej 17. točko obrazložitve). V odločbi št. Up-680/14 z dne 5. 5. 2016 (Uradni list RS, št. 36/16, in OdlUS XXI, 31) je Ustavno sodišče ugotovilo, da sta sodišči z zavrnitvijo predloga za zaslišanje enega od izvedencev prikrajšali pritožnika za možnost, da učinkovito preizkusita pisna izvedenska mnenja, s čimer je bila okrnjena njuna pravica do vsebinsko polne kontrole nad izvedbo odločilnega dokaza in zato kršena njuna pravica do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave. Poudarilo je, da je dokaz z izvedencem primarno ustni dokaz, čeprav je v sodni praksi običajno, da so izvedeniška mnenja izdelana v pisni obliki. Pojasnilo je še, da je sicer v sodni praksi ustaljeno stališče, da je zaslišanje izvedenca potrebno, kadar imajo stranke na pisno izvedensko mnenje pripombe in terjajo pojasnila o posameznih okoliščinah, ki so pravno pomembne za rešitev spora, zaradi česar je podan dvom o popolnosti ali strokovni pravilnosti mnenja (prim. 10. točko obrazložitve).¹ Navedena stališča je Ustavno sodišče ponovilo še v odločbi št. Up-370/17 z dne 12. 7. 2018.² Ta stališča so pomembna tudi za presojo obravnavanega primera.

15. Pritožnica je izvedenskemu mnenju nasprotovala, po eni strani zaradi uporabe zanjo sporne psihodiagnostične metode, po drugi strani pa tudi zaradi domnevnih nasprotij v pisnem mnenju. Upravno sodišče je njene pripombe na mnenje štelo za nekonkretizirane, pavšalne. Ugotovitve, s katerimi naj bi se pritožnica ne strinjala, naj bi označila kot kontradiktorne, pri tem pa naj ne bi pojasnila, v čem so ta nasprotja. Sodišče je s podrobnim opisom raziskovalnega postopka, ki ga je izvedenec opravil v okviru kliničnopsihološke obravnave pritožnice, njenih ožjih družinskih članov ter otrok, zavrnilo pritožnične pomisleke. Pojasnilo je, da ugotovitve izvedenca izhajajo iz celostne kliničnopsihološke ocene osebnosti, kar da velja tako za ugotovitve, s katerimi se pritožnica strinja, kot za tiste, ki jih ne sprejema. V pisni dopolnitvi mnenja je izvedenec po oceni sodišča tudi prepričljivo pojasnil, da je psihodiagnostično metodo, ki je za pritožnico sporna, uporabil s potrebno strokovno previdnostjo in občutljivostjo v okviru celostne kliničnopsihološke metode dela.

---

¹ Pri tem je izpostavilo sklep št. II Ips 182/2012 z dne 15. 11. 2012, v katerem je Vrhovno sodišče poudarilo, da pisna podaja popolnega razumljivega izvida in mnenja ne more povsem nadomestiti ustne komunikacije in da je zlasti v zadevah, v katerih dejansko stanje posega na strokovno zahtevna področja, ki zahtevajo kompleksen pristop strokovnjakov, zaradi odstranitve vsakršnega dvoma o pravilnosti ali popolnosti mnenja dodatno zaslišanje izvedencev na obravnavi potrebno.

² Predmet sodne presoje je bilo izpodbijanje pravnih dejanj stečajnega dolžnika, izvedenski mnenji pa sta odločilno prispevali k ugotavljanju predpostavke insolventnosti dolžnice v času sklepanja spornih pravnih poslov. Ustavno sodišče je v zavrnitvi predloga za zaslišanje izvedencev prepoznalo kršitev pravice iz 22. člena Ustave.

16. Vendar upoštevajoč predhodno navedena stališča Ustavnega sodišča, to ne pomeni, da sodišče ni bilo dolžno zaslišati izvedenca.³ Ustavno sodišče je v odločbi št. Up-680/14 poudarilo, da je ustna razprava, ki omogoča neposreden dialog med sodiščem, izvedenci in strankami, namenjena tako soočenju morebitnih nasprotovanj glede metod in podatkov, ki so jih izvedenci upoštevali pri izdelavi mnenj, kot tudi pretresanju same vsebine mnenj in da pisna komunikacija ne more nadomestiti neposrednega, živega dialoga.⁴ V primerih, ko ima izvedensko mnenje odločilni pomen za odločitev sodišča, zaslišanje izvedenca strankam omogoča, da izvedensko mnenje učinkovito preizkusijo. Le v izjemnih primerih se lahko zaslišanje izvedenca izkaže za nepotrebno, pri čemer je tako izjemo mogoče utemeljiti le s posebej tehtnimi razlogi.⁵ V tej zadevi takega tehtnega razloga Upravno sodišče ni navedlo. Svojo odločitev o neizvedbi predlaganega dokaza je utemeljilo z navedbo, da zaslišanje izvedenca ni potrebno, ker naj bi bilo mnenje strokovno, popolno, jasno in brez notranjih nasprotij, pritožnične pripombe na izvid in mnenje izvedenca pa "pavšalne, nekonkretizirane". Taka utemeljitev ne zadosti standardu navedbe posebej tehtnih razlogov za neizvedbo predlaganega zaslišanja. Zaradi posebne narave tega postopka je namreč sodišče dolžno tudi po uradni dolžnosti storiti vse za ugotovitev in zavarovanje največje koristi mladoletnih otrok. Prav to poudarja kolizijski skrbnik mladoletnih otrok v postopku pred Ustavnim sodiščem, ki meni, da je imelo Upravno sodišče ustrezno zakonsko podlago za izvajanje dokazov, s katerimi bi razjasnilo dejansko stanje in delovalo v korist otrok, čeprav je ocenilo, da dokazni predlogi pritožnice niso ustrezno substancirani. Sodišče mora v vsakem konkretnem primeru posebej presoditi, kako otrokovo korist zavarovati na najustreznejši način.⁶ V okoliščinah obravnavane zadeve se mora ta posebna skrb sodišča odraziti že v okviru procesnih jamstev v dokaznem postopku. Navedeno je toliko pomembnejše, ker je izvedenec mag. Drago Tacol v pisnem mnenju navedel, da bi na vprašanje, ali je umik otrok iz travmatiziranega okolja res najboljša rešitev in edino zagotovilo njunega nadaljnjega zdravega razvoja in uspešnosti osebne prilagoditve, najbolj kompetentno odgovoril izvedenec s področja otroške klinične psihologije. Tudi s tem je bila izkazana potreba po ustnem zaslišanju izvedenca. Pomembno namreč je, da stranka ne ostane v dvomu tako z vidika popolnosti kot tudi z vidika strokovne utemeljenosti izvedenskega mnenja. Ker Upravno sodišče pri izvedbi dokaza z izvedencem kliničnim psihologom ni ravnalo v skladu z navedenimi zahtevami, je kršilo pritožnično pravico do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave.

---

³ Tudi pravna teorija poudarja, da predhodno pisno izvedensko mnenje sodišča ne odvezuje dolžnosti izvedenca povabiti na narok in strankam na ta način omogočiti, da izvedencu postavljajo vprašanja. Tako D. Wedam Lukić, Ustavnopравни vidiki izvajanja dokazov v pravnem postopku, Podjetje in delo, št. 6–7 (2012), str. 1384.

⁴ Glej 10. in 13. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. Up-680/14.

⁵ Glej 13. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. Up-680/14.

⁶ Prim. odločbo Ustavnega sodišča št. Up-70/15 z dne 10. 12. 2015 (Uradni list RS, št. 3/16, in OdlUS XXI, 19), 21. točka obrazložitve.

17. Glede na ugotovitev kršitve pravice iz 22. člena Ustave je Ustavno sodišče sodbo Upravnega sodišča, Oddelka v Mariboru, razveljavilo in zadevo vrnilo temu sodišču v novo odločanje. Ker je izpodbijano odločitev sodišča razveljavilo že zaradi kršitve 22. člena Ustave, se z drugimi očitki o kršitvah človekovih pravic ali temeljnih svoboščin ni ukvarjalo. Upravno sodišče bo moralo v ponovljenem postopku upoštevati tudi razloge iz 11. točke te odločbe ter mladoletnima otrokoma v sodnem postopku zagotoviti ustrezno zastopanje (s postavitvijo kolizijskega skrbnika).

18. V skladu s prvim odstavkom 34. člena ZUstS nosi v postopku pred Ustavnim sodiščem vsak udeleženec svoje stroške, če Ustavno sodišče ne odloči drugače. Ta določba se po prvem odstavku 49. člena ZUstS uporablja tudi v postopku z ustavno pritožbo. Za drugačno odločitev glede povrnitve stroškov, ki jih je priglasila pritožnica, bi morali obstajati posebej utemeljeni razlogi, ti pa niso izkazani. Ustavno sodišče je zato o predlogu pritožnice za povrnitev stroškov postopka pred Ustavnim sodiščem odločilo, kot izhaja iz 2. točke izreka te odločbe.

C.

19. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi prvega odstavka 59. člena in prvega odstavka 34. člena v zvezi s prvim odstavkom 49. člena ZUstS ter tretje alineje tretjega odstavka in petega odstavka 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10, 56/11 in 70/17) v sestavi: podpredsednica dr. Etelka Korpič – Horvat ter sodnice in sodniki dr. Matej Accetto, dr. Dunja Jadek Pensa, DDr. Klemen Jaklič, dr. Špelca Mežnar, Marko Šorli in dr. Katja Šugman Stubbs. Odločbo je sprejelo s šestimi glasovi proti enemu. Proti je glasovala sodnica Šugman Stubbs, ki je dala odklonilno ločeno mnenje. Sodnica Mežnar je dala pritrdilno ločeno mnenje.

dr. Etelka Korpič – Horvat
Podpredsednica